

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказ Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України

№ _____

Правила приймання стічних вод до систем централізованого водовідведення

1. Загальні положення

1.1. Правила поширюються на виробників послуг з централізованого водовідведення, що мають на балансі системи централізованого водовідведення (далі – виробники), та на суб'єктів господарювання - споживачів послуг з централізованого водовідведення стічних вод (далі – споживачі).

1.2. Правила спрямовані на запобігання порушенням у роботі мереж і споруд системи централізованого водовідведення, підвищення ефективності роботи цих споруд і безпеки їх експлуатації та забезпечення охорони навколишнього природного середовища від забруднення скидами стічних вод споживачів.

1.3. Терміни, що вживаються у цих Правилах, мають таке значення:
головний каналізаційний колектор - трубопровід, який збирає стічні води від збірних колекторів та районних насосних станцій;

залповий скид у систему централізованого водовідведення - скид стічних вод з концентраціями забруднюючих речовин, що перевищують установлені цими Правилами більш як у 20 разів;

збірний колектор - трубопровід, який збирає стічні води з окремих випусків та передає їх у головний каналізаційний колектор;

каналізаційний випуск споживача - трубопровід, яким стічні води споживача випускаються у збірний чи головний каналізаційний колектор;

контрольний колодязь - колодязь на каналізаційному випуску споживача безпосередньо перед приєднанням до збірного чи головного каналізаційного колектора;

локальна система централізованого водовідведення - сукупність каналізаційних споруд, призначених для відводу стічних вод окремого споживача, території;

локальні очисні споруди - споруди для очищення стічних вод окремого споживача, території до відповідних вимог;

об'єкт споживача - окремо розташована територія споживача з відокремленими системами водопостачання і водовідведення;

система централізованого водовідведення - комплекс об'єктів, споруд, розподільчих водопровідних мереж (крім елементів системи поверхневого водовідведення), пов'язаних єдиним технологічним процесом відведення стічних вод;

стічні води - усі види стічних вод, що утворилися в результаті діяльності споживачів (з урахуванням стічних вод субспоживачів);

субспоживач - суб'єкт господарювання, який скидає стічні води до системи централізованого водовідведення через мережі споживача.

1.4. Споживачі скидають стічні води до системи централізованого водовідведення через каналізаційний випуск з обов'язковим улаштуванням контрольних колодязів, розташованих за межами території споживачів в місцях, що мають під'їзні дороги. Об'єднання каналізаційних випусків стічних вод від кількох споживачів допускається тільки після контрольного колодязя на каналізаційному випуску кожного споживача.

2. Права та обов'язки виробників і споживачів, які користуються системою централізованого водовідведення

2.1. Виробники мають право:

контролювати якість, кількість та режим скиду стічних вод споживачів;
пред'являти споживачам рахунки за скид понаднормативних забруднень;
здійснювати раптовий (у будь-яку годину доби), не погоджений зі споживачем заздалегідь, відбір проб для контролю за якістю стічних вод, що скидаються. Порядок і періодичність таких проб визначаються виробником;

вимагати від споживачів будівництва локальних очисних споруд при систематичному скиді понаднормативних забруднень, установлення на каналізаційних випусках стічних вод у контрольних колодязях (камерах) пристроїв для регулювання режиму скиду і визначення кількості та якості стічних вод;

відмовляти в прийманні до системи централізованого водовідведення додаткових об'ємів стічних вод або забруднюючих речовин при роботі очисних

споруд системи централізованого водовідведення з гідравлічним перевантаженням або перевантаженням щодо забруднень;

припиняти надання споживачам послуг з централізованого водовідведення з підстав, визначених договором та/або законодавством.

2.2. Виробники зобов'язані:

забезпечити приймання, відведення і очистку стічних вод у межах розрахункових проектних показників очисних споруд даного населеного пункту згідно з вимогами Правил охорони поверхневих вод від забруднення зворотними водами, затвердженими постановою Кабінету Міністрів України від 25 березня 1999 року № 465, у разі відповідності якості і режиму скиду стічних вод споживача умовам укладеного договору;

установлювати кожному споживачеві кількісні та якісні показники приймання стічних вод до системи централізованого водовідведення, а також вимоги щодо додержання режиму скиду стічних вод з урахуванням вимог водокористування при укладанні договорів зі споживачами на послуги з централізованого водовідведення;

здійснювати нагляд за технічним станом систем централізованого водовідведення, що перебувають у них на балансі.

2.3. Споживачі мають право:

користуватися системою централізованого водовідведення у частині приймання, відведення і очищення стічних вод після виконання вимог щодо приєднання до системи централізованого водовідведення відповідно до вимог законодавства, та укладеного договору на послуги централізованого водовідведення;

перевіряти розрахунки допустимих концентрацій забруднюючих речовин у своїх стічних водах, виконані виробником, та оскаржувати їх.

2.4. Споживачі зобов'язані:

виконувати в повному обсязі вимоги цих Правил та договору на послуги з централізованого водовідведення, своєчасно оплачувати рахунки виробнику за надані послуги;

дотримуватись установлених виробником кількісних та якісних показників стічних вод на каналізаційних випусках споживача;

оплачувати рахунки за скид понаднормативних забруднень при порушенні встановлених показників;

виконувати на вимогу виробника до визначеного терміну попереднє очищення забруднених стічних вод на локальних очисних спорудах з обов'язковою утилізацією або вивозом утворених при цьому осадів, якщо стічні води споживача не відповідають вимогам цих Правил;

при збільшенні об'ємів стічних вод - звернутися до виробника за одержанням нових технічних умов на приймання стічних вод споживача до системи централізованого водовідведення та внесенням змін до договору на надання послуг з централізованого водовідведення;

надавати виробнику необхідну інформацію щодо своєї системи централізованого водовідведення, допомогу при відборі проб стічних вод споживача, вивченні режиму їх скиду, обстеженні системи централізованого водовідведення споживача та локальних очисних споруд;

при порушенні вимог цих Правил вживати необхідних заходів для усунення порушень, а також інформувати про це виробника;

компенсувати збитки, заподіяні внаслідок скидання стічних вод;

брати участь у ліквідації аварій і заміні аварійних мереж своїми силами та засобами, а також у відшкодуванні капітальних витрат на відновлення системи централізованого водовідведення у разі погіршення технічного стану та аварійних руйнувань системи централізованого водовідведення з вини споживача;

здійснювати регулярний лабораторний контроль за якістю, кількістю, режимом скиду стічних вод та на вимогу виробника надавати відповідні звітні дані;

відшкодовувати витрати на проведення робіт з відновлення пропускної спроможності трубопроводів та колекторів при засміченні системи централізованого водовідведення жирами, осадами, грубодисперсними зависями, які призводять до обмеження пропускної спроможності цієї системи.

3. Загальні вимоги до складу та властивостей стічних вод, що скидаються до системи централізованого водовідведення

3.1. До системи централізованого водовідведення приймаються стічні води споживачів, які не порушують роботу цієї системи та споруд, забезпечують безпеку їх експлуатації та можуть бути знешкоджені разом зі стічними водами населених пунктів відповідно до вимог і нормативів Правил охорони поверхневих вод від забруднення зворотними водами, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 25 березня 1999 року № 465.

3.2. Стічні води, які підлягають прийманню до системи централізованого водовідведення, не повинні:

містити горючі домішки і розчинені газоподібні речовини, здатні утворювати вибухонебезпечні суміші;

містити речовини, які здатні захаращувати труби, колодязі, решітки або відкладатися на їх поверхнях (сміття, ґрунт, абразивні порошки та інші грубодисперсні зависі, гіпс, вапно, пісок, металеву та пластмасову стружку, жири, смоли, мазут, пивну дробину, хлібні дріжджі та інше);

містити тільки неорганічні речовини або речовини, які не піддаються біологічному розкладу;

містити речовини, для яких не встановлено граничнодопустимих концентрацій (далі - ГДК) для води водойм або токсичних речовин, що перешкоджають біологічній очистці стічних вод, а також речовин, для визначення яких не розроблено методи аналітичного контролю;

містити небезпечні бактеріальні, вірусні, токсичні та радіоактивні забруднення;

містити біологічно жорсткі синтетичні поверхнево-активні речовини (далі - СПАР), які важко руйнуються;

мати температуру вище 40 град. С ;

мати рН нижче 6,5 або вище 9,0;

мати хімічне споживання кисню (далі - ХСК) вище біологічного споживання кисню за 5 діб (далі - БСК) більше ніж у 2,5 рази;

мати БСК, яке перевищує вказане в проекті очисних споруд системи централізованого водовідведення даного населеного пункту;

містити забруднюючі речовини з перевищенням допустимих концентрацій.

3.3. Забороняється скидати до системи централізованого водовідведення:

кислоти, розчинники, розчини, які містять або утворюють при змішуванні зі стічними водами сірководень, сірковуглець, оксид вуглецю, ціаністі сполуки, легколетючі вуглеводні та інші токсичні, горючі та вибухонебезпечні речовини;

концентровані регенераційні, маточні та кубові розчини, а також конденсат, нормативно чисті, дренажні, поливально-мийні та дощові води (при повній роздільній системі централізованого водовідведення);

стічні води, у яких містяться радіоактивні, токсичні речовини, солі важких металів і бактеріальні забруднення, у т. ч. стічні води інфекційних лікувальних закладів і відділень;

стічні води споживачів, взаємодія яких може призвести до утворення емульсій, токсичних або вибухонебезпечних газів, а також великої кількості нерозчинних у воді речовин.

Перелічені стічні води перед випуском до системи централізованого водовідведення повинні бути знешкоджені та знезаражені на локальних очисних спорудах з обов'язковою утилізацією або похованням утворених осадів.

3.4. Стічні води споживачів, що скидаються асенізаційним транспортом у зливні станції, повинні відповідати вимогам цих Правил.

3.5. Якщо кількість і склад стічних вод споживача значно змінюються протягом доби та перевищують допущені до скиду концентрації забруднюючих речовин, споживачами повинні встановлюватися спеціальні ємкості-усереднювачі та пристрої, які забезпечують рівномірний протягом доби скид стічних вод.

4. Визначення допустимих концентрацій забруднюючих речовин у стічних водах споживачів

4.1. Допустимі концентрації (далі – ДК) забруднюючих речовин у стічних водах споживачів визначають, виходячи з таких умов:

ДК забруднюючої речовини в системі централізованого водовідведення (на каналізаційному випуску споживача);

ДК забруднюючої речовини в спорудах біологічної очистки (на вході в ці споруди);
 величини лімітів на скид забруднюючих речовин у водойму, визначених дозволом на спеціальне водокористування.

З цих трьох величин найменша встановлюється як ДК.

Розрахунок ДК забруднюючих речовин у стічних водах споживачів проводять для кожної з очисних споруд системи централізованого водовідведення чи для кожного з колекторів, які відводять стічні води до цих очисних споруд.

4.2. При визначенні ДК забруднюючої речовини в стічних водах за ДК в системи централізованого водовідведення ДК приймають відповідно до додатку 1 до цих Правил.

4.3. При визначенні ДК забруднюючої речовини в стічних водах за ДК в спорудах біологічної очистки розрахунок виконується за формулою

$$ДК_1 = \frac{(C_1 - C_{гп}) \times Q}{\sum Q_{п}} + C_{гп}, \text{ г/куб. м,}$$

де C_1 - ДК забруднюючої речовини в аеротенку, г/куб. м (приймається за даними додатку 2 до цих Правил або за проектом очисних споруд);

Q - середньодобова витрата стічних вод на вході на очисні споруди, куб. м/добу;

$\sum Q_{п}$ - середньодобова витрата стічних вод споживачів, які можуть містити це забруднення, куб. м/добу;

$C_{гп}$ - концентрація забруднюючої речовини в господарсько-побутових стічних водах, г/куб. м. Приймається за фактичними середніми даними експлуатаційних служб виробника.

За відсутності таких даних приймається:

для азоту амонійного - 20 г/куб. м;

заліза загального - 2 г/куб. м;

жирів - 30 г/куб. м;

СПАР - 5 г/куб. м;

хлоридів - додатково 50 г/куб. м до вмісту в джерелі водопостачання;

фосфатів - 10 г/куб. м;

для інших речовин, визначених Державними санітарними нормами та правилами «Гігієнічні вимоги до води питної, призначеної для споживання людиною» (ДСанПіН 2.2.4-171-10), затвердженими наказом Міністерства охорони здоров'я України від 12 травня 2010 року № 400, зареєстрованими у Міністерстві юстиції України 01 липня 2010 року за № 452/17747, - за середньорічним умістом у водопровідній воді.

4.4. У разі наявності в стічних водах кількох забруднюючих речовин 1-го і 2-го класів небезпеки, що нормуються за санітарно-токсикологічною ознакою,

необхідно зменшити ДК кожної з цих речовин у стільки разів, скільки таких речовин надходить зі стічними водами.

4.5. ДК конкретного забруднення за величиною загального ліміту на його скид у водойму ($L_{\text{заг.}}$, т/рік) розраховують за формулою

$$DK_i = \frac{(L_{\text{заг.}} - L_{\text{гп}}) \times 10^6}{365 \times (1 - K_p) \times \sum Q_{\text{п}}}, \text{ г/куб. м,}$$

$$\text{де } L_{\text{гп}} = \frac{365 \times C_{i \text{ гп}} \times Q_{\text{гп}} \times (1 - K_p)}{10^6}, \text{ т/рік - частка ліміту, яка припадає}$$

на господарсько-побутовий стік населеного пункту;

365 - кількість днів у році;

$\sum Q_{\text{п}}$ - середньодобова витрата стічних вод споживача, які можуть містити це забруднення, куб. м/добу;

K_p - коефіцієнт ефективності видалення даного забруднення на міських очисних спорудах.

Значення коефіцієнта K_p приймають згідно з фактичними даними для конкретних очисних споруд, а за їх відсутності - за додатком 2 до цих Правил.

4.6. Якщо на деяку речовину загальний ліміт ($L_{\text{заг.}}$) ще не встановлено, тоді за ліміт беруть масу речовини, що скидається у водойму за її наявності в суміші стічних вод на рівні $\Gamma DK_{\text{вод.}}$, установленій для водойми відповідного призначення:

$$L_{\text{заг.}} = \frac{\Gamma DK_{\text{вод.}} \times Q_{\text{заг.}}}{10^6}, \text{ т/рік,}$$

де $Q_{\text{заг.}}$ - річна кількість стічних вод, куб. м/рік;

$\Gamma DK_{\text{вод.}}$ - ΓDK забруднюючої речовини у водоймі господарсько-питного та культурно-побутового водокористування, г/куб. м або ΓDK (ОБРВ) забруднюючої речовини рибогосподарських водойм, г/куб. м відповідно до додатку 2 до цих Правил.

5. Укладення договорів на скид стічних вод до системи централізованого водовідведення

5.1. Для укладення договору на скид стічних вод до системи централізованого водовідведення споживач зобов'язаний підключитися до системи централізованого водовідведення відповідно до Правил користування системами централізованого комунального водопостачання та водовідведення в населених пунктах України, затверджених наказом Міністерства з питань житлово-комунального господарства України від 27 червня 2008 року № 190, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 07 жовтня 2008 року за № 936/15627.

5.2. Підставами для відмови в укладенні договору на скид (приймання) стічних вод споживача в систему централізованого водовідведення є:

забруднення стічних вод речовинами, скид яких у систему централізованого водовідведення не допускається відповідно до вимог;
значне перевищення ДК забруднюючих речовин у стічних водах, яке призведе до порушення технологічних процесів очищення стічних вод;
перевантаження (вичерпання пропускної спроможності) системи централізованого водовідведення або очисних споруд.

6. Контроль за скидом стічних вод до систем централізованого водовідведення

6.1. Споживачі зобов'язані здійснювати контроль за кількістю та якістю стічних вод, які вони скидають до системи централізованого водовідведення. Перелік забруднень, на наявність яких провадиться аналіз, та періодичність контролю встановлюються виробником.

За наявності локальних очисних споруд споживачі повинні здійснювати кількісний та якісний контроль стічних вод, що надходять, очищених стічних вод та враховувати об'єми видалених із стічних вод осадів. На вивіз та утилізацію осадів повинні бути оформлені відповідні документи (акти, накладні, рахунки), які зберігаються у споживача не менше трьох років.

Результати аналізів стічних вод і замірів їх витрат повинні фіксуватися у робочих журналах, які зберігаються у споживача безстроково.

6.2. Споживачі зобов'язані до двадцятого числа місяця, наступного за звітним, подавати виробникові інформацію про об'єми та якісний склад стічних вод, скинутих ними до системи централізованого водовідведення протягом звітного місяця. Споживач несе відповідальність за достовірність інформації.

6.3. Про всі випадки погіршення якості стічних вод, аварійних та залпових скидів шкідливих речовин, проведення аварійно-відновлювальних робіт споживач повинен негайно інформувати виробника.

6.4. Споживачі повинні забезпечити можливість проведення виробником у будь-який час доби контролю за скидом стічних вод, включаючи надання

необхідних відомостей. Порядок та періодичність відбору контрольних проб визначається виробником.

6.5. Виробник здійснює контроль за витратою та якістю стічних вод, що скидають споживачі, не менше одного разу на три місяці.

6.6. Для визначення вмісту забруднень у стічних водах споживачів використовуються як дані лабораторії виробника, так і результати вибіркового контролю, виконаного іншими лабораторіями, акредитованими в установленому законодавством порядку.

6.7. При проведенні вимірювань на каналізаційних випусках споживачів мають застосовуватися засоби обліку води, що пройшли перевірку відповідно до вимог Закону України «Про метрологію та метрологічну діяльність» та зареєстровані виробником.

6.8. З метою контролю якості стічних вод споживачів виробник здійснює відбір разових проб. Виявлені в цих пробах перевищення ДК забруднюючих речовин у стічних водах є підставою для нарахування плати за скид понаднормативних забруднень. Відбір контрольних проб стічних вод споживачів виконується уповноваженими представниками виробника, що фіксується у спеціальному журналі або акті, який підписують як представники виробника, так і представник споживача.

У разі неявки уповноваженого представника споживача або при його відмові підписати акт останній підписується представниками виробника із зазначенням прізвища представника споживача, який відмовився підписати акт.

6.9. При відмові споживача виділити відповідальну особу для відбору проб, зволіканні з допуском представника виробника на територію споживача (більш ніж 30 хвилин після його прибуття) або створенні перешкод у відборі проб з боку представників споживача, виробник виставляє споживачеві рахунок за понаднормативний скид забруднень з коефіцієнтом кратності $K_k = 5$ за розрахунковий місяць, у якому було вчинене дане порушення.

6.10. При виявленні перевищення ДК забруднень, установлених договором, виробник після закінчення аналізу направляє споживачеві повідомлення про виявлене перевищення ДК забруднень (листом або телефонограмою) не пізніше 15 днів з дня такого виявлення.

**Заступник
начальника Управління
водопровідно-каналізаційного
господарства – начальник відділу
розвитку водопровідно -
каналізаційного господарства**

Т.А. Медведь